

Motion till riksdagen 2009/10:A240

av Erik Ullenhag m.fl. (fp)

Särskild anställningsform för lärlingar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagens tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en anställningsform för lärlingar som medger särskilda anställningsvillkor och lärlingslön.

Motivering

Sverige har under lång tid haft en hög ungdomsarbetslöshet. Oavsett konjunkturläge så har ungdomsarbetslösheten legat på en hög nivå i ett EU-perspektiv. I debatten låter det ofta som om en bra bit över 20 procent av alla unga är arbetslösa. Så är det dock inte. Ser man till hur många av alla i åldern 15 till 24 år som var arbetslösa och inte samtidigt heltidsstuderande, så var det i våras, enligt Statistiska centralbyrån, 6,7 procent av alla unga. Detta ger lite perspektiv på siffrorna för ungdomsarbetslösheten. Oavsett detta så har Sverige dock en hög ungdomsarbetslöshet i ett europeiskt perspektiv.

De allra flesta unga är arbetslösa under kortare perioder. Erfarenheter från 1990-talskrisen visar dock att även kortare arbetslöshetsperioder påverkar ungas möjligheter att få fäste på arbetsmarknaden negativt. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har studerat konsekvenser av ungdomsarbetslösheten under den ekonomiska krisen i början på 1990-talet. Institutet har följt 18- och 19-åringar som genomgått praktiska eller tvååriga gymnasieutbildningar och drar slutsatsen att en inledande period av arbetslöshet direkt efter gymnasieexamen höjer risken för fortsatta arbetslöshetsperioder i åtminstone fem år efter examen.

OECD gjorde 2008 en genomgång av situationen för unga på arbetsmarknaden i Sverige och orsakerna till den höga ungdomsarbetslösheten. Att arbetslösheten i Sverige har varit betydligt högre för unga jämfört med för hela befolkningen beror enligt OECD framför allt på problem i det svenska utbild-

Fel! Okänt namn på

ningssystemet och i arbetsmarknadens funktionssätt. Unga som väljer yrkesutbildningar har efter dessa inte tillräckliga kvalifikationer för att direkt börja arbeta. Samtidigt är ingångslönerna höga. Strikta arbetsmarknadsregler kan också göra arbetsgivare tveksamma till att anställa unga vars kompetens är svår att bedöma.

Alliansregeringen genomför nu genomgripande förändringar på utbildningsområdet. För att öka vägarna in på arbetsmarknaden har regeringen bland annat infört en yrkeshögskola, yrkesvux och påbörjat försöksverksamhet med gymnasiala lärlingsutbildningar. Genom den möjlighet till förlängda visstidsanställningar som införts är svenska arbetsmarknadsregler idag också flexiblare än tidigare.

När vi nu går in i en period med stigande arbetslöshet är det extra angeläget att se över vad som går att göra för att ytterligare förbättra möjligheterna, på kort och lång sikt, för unga att komma in på arbetsmarknaden. Det finns redan idag på svensk arbetsmarknad tillfällen då särskilda regler gäller vid starten av en yrkesbana. Till exempel får yngre jurister tidsbegränsade anställningar som tingsnotarier vid domstolar och nyutexaminerade läkare har en särskild anställningsform som AT-läkare. Möjligheten till denna typ av särskilda anställningsformer bör vidgas. Erfarenheter från andra länder visar att eleverna i lärlingsanställningar i mycket hög utsträckning får reguljära anställningar när utbildningen är klar. Vi bör dra lärdom av systemen i till exempel Danmark och Tyskland där lärlingssystemen fungerar som en bra väg in på arbetsmarknaden för unga. Ett utbyggt lärlingssystem är något som gynnar både unga, som får användbara kunskaper och ett arbete, och arbetsgivare, som får anställda med rätt kompetens. En anställningsform för lärlingar som medger särskilda anställningsvillkor och lärlingslön bör därför införas. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 1 oktober 2009

Erik Ullenhag ()

Agneta Berliner (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Christer Nylander (fp)